

Kluczowe koncepcje dla instytucji członkowskich AEC Badania artystyczne An AEC Council “White Paper”, 2015 „Biały dokument” Rady Głównej AEC, 2015

Część pierwsza: Koncepcja podstawowa

Uzasadnienie

AEC uważa, że badania odgrywają ważną rolę w życiu i pracy uczelni muzycznych jako środek promujący rozumienie i rozwój sztuk muzycznych. Jednocześnie, zdaniem AEC, nie każda uczelnia muzyczna będzie pragnęła uczestniczyć w sposób jednoznaczny w działaniach badawczych i nie każda, która to czyni, będzie chciała powiązać termin „badania artystyczne” z tym, co robi. AEC przyznaje również, że precyzyjne definicje „badań artystycznych” są nie tylko trudne do sformułowania, ale mogłyby spowodować ograniczenia ważnych działań badawczych niektórych instytucji członkowskich.

W niniejszym dokumencie AEC pragnie popierać wolność instytucji do decydowania jaką rolę, jeśli w ogóle, badania powinny odgrywać w ich aktywności. Należy jednak dodać, że AEC bierze pod uwagę fakt, że coraz więcej instytucji członkowskich zmierza w kierunku prowadzenia badań (w określonym kształcie albo formie) jako integralnej części ich misji.

Koncepcja AEC dotycząca badań artystycznych wychodzi z założenia, że powinny być one widziane jako kwestia wewnętrzna, zależna tylko od danej instytucji, a nie jako powiązana z jakąś szczególną formą ortodoksyjnego sposobu myślenia związanego z tym zagadnieniem. Pozytywnie odbierana jest natomiast ich wieloaspektowość, przynosząca korzyść każdej odnośnej dyscyplinie badawczej albo stosowanej metodzie - w zależności od celów przez nie stawianych.

Definicja

Biorąc powyższe pod uwagę AEC proponuje następującą szeroką definicję badań artystycznych:

Badania artystyczne mogą być zdefiniowane jako forma badań posiadających solidną bazę zakorzenioną w praktyce artystycznej i tworzących nową wiedzę i/albo wizję oraz nowe perspektywy w obszarze sztuk, przyczyniając się zarówno do sztuki jak i innowacyjności.

Badania artystyczne zazwyczaj eksponują wszystkie, albo większość, z następujących cech:

- są prowadzone samodzielnie przez artystę-badacza albo we współpracy z innymi artystami w zespole
- promują krytyczny dialog:
  - w obszarze danej dziedziny artystycznej,
  - z innymi odnośnymi obszarami wiedzy
  - między dyscyplinami naukowymi (akademickimi) i zawodowymi
- są wspierane krytyczną refleksją na temat kontekstu i/albo zawartości przedmiotu badania
- wyrażają i odzwierciedlają metody i procesy pracy
- promują istotny dialog w ramach profesji i innych odnośnych profesjach
- dzielą profesjonalną wiedzę z szerszą społecznością artystyczną i rozpowszechniają ją w sferze publicznej w celu poszerzenia i wzbogacenia „kulturowego zrozumienia”.

Część druga: Rozwój koncepcji

Miejsce badań artystycznych w szerszym badawczym kontekście

Aby zlokalizować tę podstawową koncepcję w szerszym spektrum różnych typów badań i tradycji, istnieje pewna liczba kategorii i kwalifikacji, które powinny być tutaj zastosowane:

- chociaż oferowana definicja badań artystycznych zamierza odnieść się do badań prowadzonych w kontekście realizacji artystycznych (zachodzących na przykład w uczelniach muzycznych), nie znaczy to, że każdy typ badań prowadzonych w takiej uczelni jest w sposób jednoznaczny badaniem artystycznym; istnieją typy badań, które doskonale pasują do misji i strategii uczelni muzycznych, ale które nie

stawiają sobie za główny cel promocji rozwoju sztuk muzycznych (np. studia dotyczące korzyści zdrowotnych wynikających z uprawiania muzyki).

- badania artystyczne, chociaż zorientowane wyraźnie na „sztuki użytkowe”, nie wykluczają „czystych badań”. Rzeczywiście - aby się rozwijać, obszar badań artystycznych z dużym prawdopodobieństwem wspiera szeroki zakres działań składowych (dodatkowych), z których niektóre mogą być uważane za „czyste badania”, inne za „użytkowe”, a jeszcze inne jako „translacyjne” (mieszane).
- badania artystyczne nie powinny być rozumiane jako coś będące w opozycji do badań naukowych. Badania artystyczne powinny spełniać standardy proceduralne mające zastosowanie do całego spektrum dyscyplin badawczych - powtarzalności, sprawdzalności, uzasadnienia swoich konkluzji poprzez odniesienie się do dowodów itd. - chociaż mogą osiągnąć te standardy w sposób szczególny - odpowiadający ich naturze.
- badania artystyczne dążą, wraz z innymi badaniami dotyczącymi obszaru sztuki, do głównego celu związanego z jej promowaniem i rozumieniem, a poprzez to do rozwoju praktycznych działań artystycznych; jednoznacznie podkreślają jednak integracyjną rolę artysty w procesie badawczym. Słowami szeroko rozpowszechnionego sformułowania: są badaniami „gdzie bycie artystą czyni różnicę”.

Charakterystyka badań artystycznych w kontekście uczelni muzycznych

W podobny sposób należałoby rozpatrzyć wiele dalszych aspektów, które tłumaczyłyby w pełniejszy sposób charakterystykę badań artystycznych prezentowaną (najprawdopodobniej) w kontekście uczelni muzycznych:

- Centralna lokalizacja procesów i produktów artystycznych
Procesy i produkty artystyczne - prezentacje, wykonania, kompozycje itp. - są centralne (najważniejsze) dla form pracy uczelni muzycznych. Dlatego wydaje się logiczne i pożądane żeby były również podobnie centralnie usytuowane w stosunku do każdej aktywności badawczej zachodzącej w uczelniach muzycznych; w jaki sposób ta „centralność” jest odzwierciedlona pozostaje jednak czymś, o czym instytucja powinna sama zdecydować.
- Procesy i produkty artystyczne w relacji do innych elementów
Chociaż procesy i produkty artystyczne są podstawowymi komponentami artystycznych badań, powinna istnieć elastyczność dotycząca jak i kiedy są one rozpatrywane: czy na jednym albo na wszystkich poziomach procesu badawczego?; i czy tylko „dla siebie”, czy w powiązaniu z innymi elementami badawczymi?

- Współpraca między artystami i badaczami
Możliwym jest, że projekt badania artystycznego może być prowadzony przez indywidualną osobę, która jest nie tylko zaangażowana w procesie artystycznym podlegającym badaniu, ale również posiada konieczne kompetencje badawcze. Jednakże, biorąc pod uwagę multidyscyplinarny charakter i naturę badań artystycznych oczekuje się, że większość badań będzie prowadzona we współpracy z innymi osobami. Bardzo mało indywidualnych badaczy będzie ekspertami we wszystkich odnośnych obszarach. W konsekwencji - badania artystyczne będą zazwyczaj prowadzone przez zespoły artystów i badaczy, w których poszczególne role są rozdzielane pomiędzy poszczególnych członków zespołu.
- Studenci i nauczyciele
Badania w uczelniach muzycznych mogą dotyczyć zarówno pracy studentów związanej z ich programami studiów, jak i nauczycieli akademickich - jako element ich stałego rozwoju zawodowego. Studenci najprawdopodobniej będą zaangażowani w tego typu pracach na drugim, a zwłaszcza trzecim cyklu studiów, ale mogą również korzystać z bycia wprowadzonymi w pryncypia i zasady badań w trakcie pierwszego cyklu.
- Komunikowanie rezultatów badań
Rezultaty badań artystycznych mogą mieć różnorodne formy swego przekazu i wykorzystywać do tego różne media. Każdy badacz artystyczny jest jednak zobowiązany wyjaśnić zarówno sam proces, jak i rezultaty swych badań w sposób zgodny z normalnymi standardami „zrozumiałości” dla osób stosujących bardziej tradycyjne metody badawcze. Są oni jednakże upoważnieni do eksplorowania nowych dróg, bardziej osadzonych w tzw. artystycznym komponencie (w którym wyjaśnienie może mieć dwoisty charakter: częściowy lub w pełni jednoznaczny) pod warunkiem, że są świadomi nadrzędnych zobowiązań dotyczących czytelnej komunikacji i sposobów rozpowszechniania wyników badań.
- Właściwe rozpowszechnienie rezultatów badań
Procesy badawcze i ich rezultaty powinny być udokumentowane i rozpowszechnione we właściwy sposób, umożliwiając ich przekaz do środowiska badawczego, środowiska artystycznego i szerokiej publiczności. Rozpowszechnienie nie potrzebuje używać języka werbalnego, chociaż inne formy komunikacji będą musiały być zawsze uzupełnione pewnymi jego elementami. Nie wystarczy wykonanie utworu i nazwanie tego „zakomunikowaniem rezultatów badań”, niemniej badania artystyczne jako specyficzna dyscyplina powinna promować zrozumienie i szacunek dla różnicy pomiędzy prostą *implementacją* rezultatów

badan w procesach i produktach artystycznych, a poszukiwaniem *zakomunikowania ich bezpośrednio przez takie procesy i produkty.*

Cechy badań artystycznych potwierdzające ich pełnoprawny status badawczy

AEC popiera rosnącą liczbę swych instytucji członkowskich, które wykorzystują koncepcję badań artystycznych w swoich aspiracjach osiągnięcia poziomu, na którym zostaną stworzone warunki typowe dla funkcjonowania jakichkolwiek określonych dyscyplin badawczych, obejmujące:

- swe własne narodowe i międzynarodowe stowarzyszenia
- swoje własne czasopisma
- swe własne rozprawy (artykuły) - (nie tylko jedna rozprawa)
- swych własnych uznanych ekspertów w danym obszarze
- swe regularne konferencje
- pełnoetatowych członków kadry akademickiej
- odnośne programy studiów doktoranckich i poddoktoranckich (postdoc)
- finansowanie konkretnych programów badawczych
- fundusze dla doktorantów i absolwentów (graduate students)

Podsumowanie stanowisk i zasad polityki AEC dotyczących badań artystycznych

AEC jest przekonane:

- że badania artystyczne jako środek promowania zrozumienia i rozwoju sztuk muzycznych, posiadają potencjał odgrywania ważnej roli w życiu i pracy uczelni muzycznych
- że te z instytucji członkowskich, które są, albo pragną być zaangażowane w badaniach artystycznych, powinny być do tego zachęcane, przy jednoczesnym respektowaniu tych, które nie chcą iść tą ścieżką
- że przeprowadzanie badań artystycznych w uczelniach (jeśli tam mają miejsce) pomaga w pogłębieniu działalności stricte artystycznej, na której się głównie koncentrują. Dotyczy to zwłaszcza penetrowania problemów badawczych odnoszących się nie tylko do obiegowego repertuaru, ale również mniej znanego albo tzw. „up-to-the-minute musics”

W jaki sposób AEC będzie wspierać rozwój badań artystycznych

AEC zamierza wspierać swe instytucje członkowskie (albo przynajmniej rozważa takie działania) zaangażowane w badania artystyczne poprzez:

- dostarczanie wskazówek na temat konsekwencji wdrożenia badań artystycznych - na przykład poprzez publikacje w rodzaju książki „Researching Conservatoire” lub podręcznika dotyczącego badań artystycznych na drugim stopniu studiów
- oferowanie platform dla badaczy, umożliwiając im prezentację prac i panele dyskusyjne (np. European Platform for Artistic Research in Music EPARM - Europejska platforma dotycząca badań artystycznych w obszarze muzyki)
- stałe monitorowanie i wspieranie rozwoju badań i „podejścia badawczego” w uczelniach muzycznych, nie tylko w działaniach związanych ze studiami doktoranckimi i post-doktoranckimi, ale również na wcześniejszych etapach
- zachęcanie instytucji, starających się rozwinąć programy studiów doktoranckich i angażujących się w działalność badawczą, zgodnie z następującymi zasadami:
  - inicjowanie „ostrożnego” i stopniowego rozwoju
  - uzyskanie „masy krytycznej” ilości pracowników naukowych i dostępnych materiałów badawczych jako warunków wstępnych dla startu programu studiów doktoranckich
  - rozwinięcie skierowanego na zewnątrz podejścia, bazującego na budowaniu sieci wzajemnych powiązań i wymianie z innymi instytucjami reprezentującymi podobne podejście badawcze
  - wsparcie dla studentów i kadry akademickiej potrzebujących inicjowania i podtrzymywania kontaktów z szerszą społecznością badawczą w odnośnym specjalistycznym obszarze
- zapewnienie, że koncepcja badań artystycznych jest rozumiana w sposób odpowiedni i wieloaspektowy oraz że badania artystyczne nie powinny być czymś wprowadzonym jedynie z powodu zewnętrznych nacisków - takich jak zwiększenie liczby członków kadry akademickiej zatrudnionych w uczelni ze stopniem doktora, czy zachodzące właśnie procesy ewaluacyjne albo kryteria dotyczące finansowania
- w tym względzie AEC jest gotowe wspierać instytucje członkowskie, będące pod naciskiem ministerstw obligujących je do sprzecznych z ich własnymi chęciami działaniami dotyczącymi ukierunkowania się np. na wyłącznie doktorską kadre akademicką. Wsparcie to nie rości sobie prawa do bezpośredniego wpływu na politykę edukacyjną danego kraju, ale dotyczy formalnej korespondencji, wyjaśniającej szersze europejskie stanowisko.

Literatura:

1. AEC Guide to Third Cycle Studies in Higher Music Education (2007)
2. AEC pocketbook “Researching Conservatoires” (2010)
3. Henk Borgdorff - The Conflict of the Faculties: Perspectives on Artistic Research and Academia (2012)
4. SHARE Handbook for Artistic Research Education (2013) - ELIA website